

ת"פ 20583/11/10 - מס הכנסה ירושלים נגד נסיעות ספלנדיד בע"מ, ספלנדיד מרכזי שירותי רכב בע"מ, יצחק מרדכי מן

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 20583-11-10 מס הכנסה ירושלים נ' ספלנדיד
בע"מ ואח'

בפני	כבוד השופט שמואל הרבסט
בעניין:	מס הכנסה ירושלים
המאשימה	נגד
	1. נסיעות ספלנדיד בע"מ
	2. ספלנדיד מרכזי שירותי רכב בע"מ
	3. יצחק מרדכי מן
הנאשמים	כולם ע"י עוה"ד יונתן קיוול

גזר דין (ללא הרשעה)

הנאשם 3, הודה במסגרתו של הסדר טיעון, כי במהלך חודשים יולי-ספטמבר שנת 2004 עת שימש כמנהל פעיל בחברות המתוארות כנאשמות 1 ו-2 בכתב האישום המתוקן, לא העביר כנדרש לפקיד השומה את סכומי מס ההכנסה אשר נוכה במקור בסך ₪ 146,000 בקירוב.

בשל כל אלו, ובכפוף להודאתו, הורשע הנאשם בשש עבירות של אי תשלום מס שנוכה ובאחריות מנהל, על פי סעיפים 219 יחד עם סעיף 222 ו-224א לפקודת מס ההכנסה.

בא כוח המאשימה, גרס בטיעונו כי מדובר בעבירה חמורה המשתייכת למשפחת עבירות המס אשר מסיבה לאוצר המדינה נזק רב. הערך המוגן הוא, אם כן, שמירה הדוקה על אוצר המדינה ועל כספי הציבור אשר בו. סדרת מעשים זאת, כך לדעת המאשימה, תהלום מתחם ענישה של **6-10 חודשי מאסר בפועל** לכל עבירה (שמונה עבירות), וקנס אשר ינוע בין **8,500-29,000 ₪** בגין כל עבירה.

לאור נסיבותיו של הנאשם, גילו, עברו הפלילי נטול ההרשעות ומערבותו בביצוע העבירות המתוארות, הרי שהעונש המתאים, כך לטעמה של המאשימה, צריך שיעמוד על הרף **התחתון** של המתחם דלעיל, היינו עונש מאסר בפועל בן **20-24 חודשי מאסר**, **7-12 חודשי מאסר** מותנה וקנס כספי אשר ינוע בין **51,000-174,000 ₪**.

עוד מוסיפה המאשימה וטוענת, כי טענותיו של הנאשם בדבר חוסר יכולתו להסיר את מחדליו, אין להם על מה לסמוך

יש לדחות בשל העובדה כי הן מעולם לא הוכחו, וחלקן אף הועלו בפעם הראשונה במשפט דן, לא בחקירותיו של המשיב ולא באמרותיו הראשוניות.

מנגד, טען **הסניגור** המלומד כי הנאשם אכן מעד, אך יש להסתכל במעשיו על רקע מצב עסקיו באותה העת. הנאשם סבל ממצוקה כספית ועסקיו נלקחו ממנו והועברו לטיפולו של מפרק זמני אשר מנע, תוך כדי טיפולו החוקי, את האפשרות להגיע להסדר כספי עם פקיד השומה, אשר היה בו כדי למנוע את הגשת כתב האישום. בשל כל אלו, יש להקל עם הנאשם ולגזור עליו עונש מתון בהרבה מזה אליו עותרת המאשימה, כאשר המתחם העונשי ההולם ראוי שיעמוד על **מאסר מותנה ואי הרשעה ועד למאסר בעבודות שירות**.

הצדדים הביאו לידיעתי, כאמור כל צד לפי עניינו ובכפוף לגרסתו, כי נעשו מאמצים אינטנסיביים לרפא את המחדלים האזרחיים, לשלם את הדרוש תשלום, ולהצהיר במשותף בעת הטעוניהם לעונש כי המחדלים אכן הוסרו.

אלא שמאמצים אלו כשלו, בשל שתי סיבות שאינן נתונות במחלוקת עובדתית, אך הן נתונות במחלוקת מהותית, והן:

1. בעת פירוקן של נאשמות 1 ו-2, כאמור, לא פנה המפרק לרשויות המס על מנת להסדיר את חוב הניכויים. מחדל זה הוא בלתי הפיך ולא ניתן לתקנו.

2. הפירוק החל זמן קצר מאד לאחר היווצרותו של חוב הניכויים, ועל כן לא היה סיפק בידי הנאשם לתקן את מעשיו ולהסיר את מחדליו.

מבחינה פורמלית, אם כן, לא שולם החוב האזרחי בגין עבירת אי העברת הניכויים, אך ההגנה טוענת כי מהותית, לא ניתן היה לשלמו ולתקן את המעוות בשל הסיבות שצוינו לעיל.

לראיה, הגישה ההגנה לעיוני את ההמחאות נשואות הסרת המחדלים בתיק דן. על פי המחאות אלו, כוונתו של הנאשם הייתה לשלם את חוב הניכויים במלואו, אולם התמוטטותן של נאשמות 1 ו-2 מנעה זאת ממנו.

עוד טען בא כוח הנאשם, כי בקשה לתיקון דו"ח משנת 2003 נדחתה בשל טענות פרוצדורליות (התיישנות), אולם ככל שזו הייתה מתקבלת, הרי שהנאשם היה זוכה לזיכוי עבור תשלומי יתר של שומת מס הכנסה שיש בה כדי "לקזז" באופן מלא את החוב שנוצר בשל אי העברת הניכויים.

עיקר טענותיו של הנאשם וכותרתן נבעה מההנחה כי ככל שהנאשם היה מעלה טעוניהם אלו בזמן (שנת 2003), הרי שכתב האישום לא היה נולד ולא היה נברא ובא לעולם, והמחדל היה מוסר בדרך של קיזוז, כאמור וכמפורט.

תסקיר שירות המבחן מלמדנו כי, הנאשם הינו בן למשפחה נורמטיבית, שורשית וערכית, קצין קרבי בצבא ההגנה לישראל, נשוי בשנית ואב לשלושה ילדים.

בתפיסתו, רואה הנאשם עצמו כאדם שומר חוק אשר עברו נקי ונטול הרשעות, נוטל אחריות על מעשיו, אם כי הוא ממעט מהיקפם ומחומרתם, בשל העובדה כי מדובר היה בתקופה קצרה בה החברה שניהל נכנסה להליכי פירוק ועברה לרשותו של המפרק.

לדעתה של קצינת המבחן, ניהול ההליכים המשפטיים חידד אצל הנאשם את גבולות המותר והאסור, ומהווים "גורם **מרתיע מחזרה על מעשים דומים בעתיד**".

הרשעתו בדין עשויה להיות בעל השלכות לעתידו התעסוקתי וכן לדימויו העצמי, ועל כן המלצתה שלה היא להמנע מהרשעתו, ולהטיל עליו עונש של שירות לתועלת הציבור.

האלוף דורון רובין העיד מטעמו של הנאשם. האלוף רובין הכביר שבחים על הנאשם, סיפר על היכרותו עימו במהלך השירות הצבאי ועל שיתוף הפעולה העיסקי המתקיים ביניהם בימים אלו.

לדבריו, הנאשם הינו אדם ערכי, ישר ונאמן, והרשעה עלולה להטיל בו כתם אשר ימנע מעסקיו להצליח בעתיד.

דר' רענן קופ העיד אף הוא לזכותו של הנאשם. דר' קופ הינו רואה החשבון של הנאשם וחברו האישי החל משנות ה-80 ועד היום.

דר' קופ העתיר אף הוא שבחים על איכויותיו של הנאשם, על ערכיותו ועל מעשי החסד המשוייכים לו, ואשר הוא לא חדל מביצוען גם בעת שהיה בתחתית המדרגה, כאשר משפחתו התמוטטה, אשת חיקו נפטרה בשל מחלה קשה ועסקיו קרסו.

כל צד הגיש פסיקה באשר למתחמיו ועמדתו העונשית בתיק דנן.

הנאשם בדברו האחרון, סיפר כי עמדו, אותה העת, בפניו שתי אפשרויות. **האחת**, להעביר את הסכום הנדרש לצורך תשלום ניווי מס הכנסה, **והשנייה**, לשלם משכורת לעשרות עובדיו אשר המתינו לשכרם המיוחל מזה זמן. הנאשם מירר בבכי וטען כי היה חוזר על מעשיו ככל שהייתה מוטלת לפתחו דילמה דומה- היה נוהג כפי שנהג בעבר, ומבכר את עובדיו ואת משפחותיהן על קופת המדינה במיוחד בהתחשב בעובדה כי נוכח הקיזוז אשר אותו צפה וחישב, לא ראה כל חוב אותו הוא חב כלפי מדינת ישראל במישור העיסקי או המיסוי.

דין והכרעה

אפתח ואומר, כי בניגוד לעמדתה של המאשימה, לטעמי, כל מעשי הנאשם המתוארים בכתב האישום הם מסכת עובדתית ומהותית אחת של תקופה כרונולוגית אחידה וקצרה, ועל כן אראה במעשים אלו מקשה אחת, וכך גם ייקבע מתחם עונשי אחד בעניינם.

עול המס במדינת ישראל הינו עול אמיתי, פשוטו כמשמעו. כפי שהעול מונח ומהודק על צווארה של הבהמה בעת שהיא עובדת, כך גם עולו של המס רובץ על צווארי הציבור העובד והיצרני. הוא מוטל על הצוואר בכבדות, וכל תזוזה לצד זה או אחר מזכירה את קיומו של עול זה. נחמתו של העובד היא, כי כספי המס משמשים למטרות ציבוריות טובות וחשובות שיש לקדמן, ועל כן הוא מקבל באהבה את קיומה של חבות המיסים במדינה.

נחמה נוספת של העובד הינה השוויון בנטל המס. העובד מודע ויודע כי כל העובדים כפופים לחבות מס זו, ועל כן משאו של העול הופך קל יותר וסביר יותר. העובד אף יודע ומבין כי מעבידו אחראי להעברת סכומי כסף אלו ישירות לקופת המדינה, כך שהעלמתם של המיסים ואי העברתם לקופת המדינה, יש בה כדי למוטט סדר חברתי זה.

הנאשם שימש כצינור להעברת סכומי כסף אלו, אך מעל בתפקידו והעביר/החזיר כספים אלו לעובדיו.

יתירה מזאת.

מדובר בעבירה אשר קל מאד לבצעה, וניתן לעברה בלחיצת כפתור פשוטה ותו לא. שילוב זה של רווח כלכלי מחד, וקלות הביצוע מאידך, מחייב ענישה מוחשית וקשה, למען תדע סביבתו העובדת של העבריין כי על אף שהעבירה קלה לביצוע, הרי שסיכון רב בצידה בשל העונש המחמיר הנגזר בגין עבירות אלו.

במקרה דנן, מדובר בעבירה מתמשכת ולא במעידה עבריינית חד פעמית. הנאשם אמור היה לשמש כצינור להעברת כספי המס. צינור ותו לא. אך הוא לא עשה כן, ולא נהג כצינור האמור להעביר פריטים או חומרים מנקודה אחת לנקודה אחרת, אלא נהג הוא כצינור כפוף המוליך פריטים לנקודת הכניסה ממנה הגיעו.

לאור הערך המוגן כפי שפורט לעיל, הפסיקה הנוהגת ונסיבות העבירות המיוחדות המיוחסות לנאשם, אני סבור כי מתחם הענישה ההולם צריך שינוע בין **שירות ארוך לתועלת הציבור ועד ל- 8 חודשי מאסר, מאסר מותנה וקנס.**

עד כאן - המעשים, ומכאן ואילך - העושה.

במסגרת הטיעונים לעונש, הוגשה לעיוני חוות דעת מטעמו של דר' רענן קופ המחזקת את עמדתו של הנאשם בדבר אי יכולתו לתקן את מחדליו, בשל הסיבות שצוינו לעיל. שוכנעתי, כי ראיה זו נזקפת לטובתו של הנאשם והיא הוכחה בפני במאזן ההסתברויות הנדרש במשפט האזרחי.

סבורני, כי בסופו של יום, ערכו של המס שנגרע מקופת המדינה הינו שיקול חשוב, בשל העובדה כי מדובר בעבירה כלכלית, ובאריתמטיקה, ערכם של המספרים השונים הוא חשוב ומשמעותי. עניין זה עולה אף מהתייחסותו של תיקון 113 לחוק העונשין ל"נזק שנגרם מביצוע העבירה" (סעיף 40ט(א)(4) לחוק העונשין התשל"ז - 1977).

במקרה דנן, לאור הראיות שהוצגו בפני, נחה דעתי כי הנאשם לא פגע בקופתה של המדינה, כך שאי העברת הניכויים, על אף שאינה תופעה חיונית והיא ראויה לכל גינוי, התקזזה עם מס היתר אשר העביר הנאשם לשלטונות המס במהלך שנת המס 2003.

יחד עם זאת, אין להתעלם מנסיבותיו האישיות של הנאשם, ואיני מכוון בכך למצבו הכלכלי, אלא ל"תמונת המצב" של משפחתו. משפחתו של הנאשם קרסה, והוא התגרש מאשתו אותה העת.

במהלך הדיון שהתקיים ביום 7.12.14 סיפר הנאשם כיצד נטל את שני ילדיו עימו ונסע למחסניו של המפרק על מנת "לדוג" מסמכים שיש בהם כדי לסייע לביסוס טענתו. זו הדרך בה "מבלה" הנאשם עם ילדיו הבוגרים, ויש בדרך זו כדי לענוש אותו עוד בטרם נאמרה המילה האחרונה של גזר הדין.

הנאשם נישא שוב לאחר גירושיו, ואשתו דהיום חלתה במחלת הסרטן, ולמרבה הצער, הלכה לה לבית עולמה.

קצינת המבחן ממליצה על ענישה הכוללת **שירות נרחב לתועלת הציבור ואי הרשעה**. ענישה זו משקללת בתוכה את המוחשיות וההרתעה הנדרשות, יחד עם דאגה לצרכיה החומריים של משפחת הנאשם אשר הוא, כאמור, מפרנסה העיקרי.

ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי על ידי החוק לחרוג ממתחם הענישה כלפי הצד המקל במקרה בו הנאשם השתקם או אם קיים סיכוי של ממש שישתקם.

שיקום, לטעמי, לא חייב להתבצע באמצעות גורמים חיצוניים כהליך גמילה, שרות המבחן וכדו'. לעיתים, השיקום הוא עצמי המתבצע דרך עבודה עצמית של הנאשם והמבוסס על כוח רצונו של האדם.

שמעתי ברוב קשב את דבריו של הנאשם. ראיתי לפניי אדם המצוי בגיל העמידה, בעל משפחה, העומד בוש ונכלם אל מול מעשיו ומבקש כי לא יוטל בו אות הקין של ההרשעה. אין מדובר באדם למוד מפגשים וחיכוכים עם המערכת המשפטית, אלא אדם שזו פגישתו הראשונה עם בית המשפט כשהוא נושא בתואר "נאשם".

ראיתי לפניי אדם שאינו צעיר שחטא כמתואר, וכעת הוא חש כישלון צורב בשל מעשיו על אף שתחושת הבטן במוסרית והטבעית המקננת בו מניחה את הדאגה לגורל עובדי מפעלו ומשכורתם בדיוטה גבוהה מכל התחייבות אחרת, אך עם זאת, תחושתו בשל מעשיו קשה היא וטורדת את מנוחתו. תחושה זו לעיתים נובעת כתוצאה מסנקציה משפטית (דוגמת ההרשעה), ולעיתים, כפי שקרה וקורה במקרה דנן, היא נובעת מתהליך שעבר על הנאשם עצמו באמצעות ההליך המשפטי עוד בטרם נכתבה ה"שורה התחתונה" של גזר הדין.

שוכנעתי, וכך עולה גם מכתב האישום, כי בבסיס מעשיו של הנאשם עמד מצבו הפיננסי באותה העת, התמוטטותה הכלכלית של חברתו ועימה התמוטטות עולמו וחיי המקצועיים ואף הפרטיים.

הנאשם ספג מכות רבות, אחת אחר חברתה, עוד זה מדבר וזה בא. מאיגרא רמא של חיים עתירי ממון והצלחות, נפל הנאשם לבריא עמיקתא. עד כדי היה עמוק הבור, שלא רק חייו המקצועיים של הנאשם התרסקו לתוכו, אלא אף חייו הפרטיים ומשפחתו.

עיינתי שוב ושוב בדבריו של אחרונים של הנאשם ונחה דעתי כי אין מדובר באדם הסובל מליקוי מאורות מוסרי. הנאשם עמד בפני צומת דרכים כאשר כל אחת מדרכים אלו משובשת וקשה עד מאד למעבר. בחירתו הייתה להעדיף את עובדיו על הקופה הציבורית הכללית. בחירתו זו אינה חוקית, אך היא אינה מלמדת על קווים קרימינליים ועברייניים, אלא על שיקול מוסרי שגוי. בזהירות ייאמר, כי הנאשם התברר כמעסיק נאמן לעובדיו, ובכך בוודאי שאין כל חטא. טוב היה אם היה נאמן באותה המידה לקופת האוצר הציבורית, אך אין מדובר בכשל מוסרי קולוסאלי, כאמור.

הנאשם שילם מחיר כבד על בחירתו זו. ההליך המשפטי דנן גבה מחירים אישיים משמעותיים, אך על אף הכל הנאשם "אסף עצמו" ויצא לדרך עיסקית חדשה אשר במסגרתה עוסק הוא ביזמות. כיזם שמו הטוב הוא נשקו, הוא בסיס עסקיו והוא תכניתו העיסקית.

אני סבור, לאור המפורט לעיל, כי ניתן להסיק שהנאשם עבר הליך של שיקום עצמי, הבנת טעותו, טיפול בהשלכותיה והקניית ערכים נכונים אשר ימנעו ממנו לחזור על ביצועה שוב.

שיקום, ככל חזרה בתשובה, מקורו בהכרת החטא, בהכרת חומרתו ובתחושה כי מדובר בנקודת מפנה שממנה ואילך "ימריא" החוטא מעלה לדרך חדשה.

בהלכת כתב (ראו ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל פ"ד נב(3), 337, 342, 344) נקבע כי:

"הכלל הוא כי להרשיע נאשם שעבר עבירה, ומי שטוען ההיפך, שומה עליו לשכנע את בית המשפט, ששיקולי השיקום גוברים במקרה האינדיווידואלי על השיקולים שבאינטרס הציבורי"

לטעמי, במקרה דנן, גוברים שיקולי השיקום על השיקולים שבאינטרס הציבורי. הנאשם עבר במסגרת ההליך הפלילי הקשור לתיק זה, חקירות ודיונים משפטיים שהציבו אותו אל מול המערכת. אני סבור, כי זה הזמן לפתוח לו פתח, ולו קטן, כדי להחזירו לתחום הנורמטיבי, לצידה של המערכת ולא לנגדה.

אמנם, לא הוצגו בפני ראיות חותכות לקשר שבין הרשעתו של הנאשם לבין אפשרותו להתפרנס בכבוד בעתיד, למעט הערכה כללית ונכונה, מן הסתם, כי בכל הרשעה טמון גרעין של פגיעה בשל ההכתמה המובנית של המורשע כעבריון, אולם אני סבור כי "שיקולי השיקום" אינם משתייכים לתחום התעסוקתי בלבד, אלא יש לשייכם לכל התחומים הנושקים לאישיותו של זה האחרון.

תחושה רעה, קשה ומעיקה של נאשם מורשע אשר תלווה אותו בהמשך חייו, תחושה שיש בה אות קלון שמקורה

בהרשעה שהוטבעה בנאשם עקב מעשיו, גם היא צריכה להיבדק במסגרת "שיקולי השיקום" על אף שאין לה כל השפעה על תעסוקתו (וראו בעניין זה ת.פ. 18086-03-10 מד"י נ' איסמעיל אל עמורי).

כך בכלל, וכך גם במקרה דנן.

שוכנעתי, כאמור, כי הרשעתו של הנאשם שלפניי תפגע קשות בשיקולי שיקומו (במתכונתם הרחבה, כמפורט לעיל), וכי שיקול זה גובר במקרה זה על שיקולי ההרתעה והגמול.

הרשעה, כאמור, פירושה פגיעה מובנית בשמו הטוב, ונזק אפשרי וממשי לעסקיו המבוססים על שם טוב זה. האם ניתן ונכון יהיה שלא להרשיע את הנאשם ובכך להסתיר משותפיו העיסקיים העתידיים את מעשיו ואת בחירתו הסבוכה לדאוג לעובדיו חלף דרישותיה של הקופה הציבורית?

לטעמי - כך ראוי לעשות. הנאשם שילם וישלם מחיר על מעשיו. הוא עמד לראשונה בחייו בפני הליך פלילי כנאשם, התמודד עם בעיות אישיות קשות וסבוכות, ועסקיו ומשפחתו הראשונה קרסו על כל היקפם. כעת הוא מתרומם לדרך עיסקית, משפחתית ואישית חדשה - והרשעה עשויה להפילו שוב.

לא כך ראוי לעשות ולא כך צודק לגזור. לא כך נוהג עבריין, ומכאן שלא בעבריין עסקינן אלא במי שכשל באורח נקודתי. הרשעה עשויה, כמפורט, להביא לנזק שאינו נקודתי, כך שתיווצר אי סימטריה עונשית אשר ניתן לתקנה ולאזנה באמצעות ביטול הרשעתו של הנאשם.

נסיבותיו של הנאשם שלפניי, על אף מעשי העבירות אשר תוארו לעיל מציבות אותו בחלקו **התחתון** של המתחם הראוי, אך סבור אני כי לנוכח בחירתו המוסרית השגויה בה העדיף בחירה גרועה ורעה על פני בחירה גרועה אחרת, ניתן יהיה לבטל את הרשעתו ולמנוע הטבעת תווית "עבריין" על מצחו. הסיכוי שיבצע עבירה דומה שוב נמוך הוא, הן בשל ההליך הפלילי דנן והן בשל העובדה כי אכן נתגלה כשל מוסרי במעשיו, אך זהו כשל מצומצם הנובע, כאמור, מבחירה בין טוב לפחות טוב, ולא בין טוב לרע.

דקות אחדות לפני מתן גזר הדין, נתבשרתי על ידי הנאשם כי חלה התקדמות משמעותית בדרך להסרת המחדלים המנויים בכתב האישום, ואף כי טרם הוסרו הם סופית, רואה אני אף בצעד זה מגמה חיובית שיש לחזקה, ובטוחני כי הנאשם ימשיך בדרכו להסרתם המלאה של מחדליו.

ההרשעה, אם כן, **תבוטל**, ובכך מושטת יד לעבר הנאשם תוך תקווה שבחירותיו המוסריות העתידיות תהיינה נכונות ומדוייקות יותר.

בשל כל אלו, אני גוזר עליו את העונשים הבאים:

1. הנאשם לא יורשע בדינו, כאמור, והרשעתו תבוטל.
2. מאה ושמונים (180) שעות שירות לתועלת הציבור על פי תוכנית שיגיש שירות המבחן, ואשר תובא לאישורי עד ליום 1.12.17.
3. הנאשם יחתום על התחייבות בסך 50,000 ₪ שלא לעבור על העבירות בהן הורשע תוך שנה מיום מתן גזר הדין. לא יחתום הנאשם על התחייבות זו - ייאסר למשך 30 ימים.
4. נאשמות 1 ו-2 - קנס בסך 100 ₪ לכל אחת מהן. הקנס ישולם עד ליום 1.11.17.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ב' חשוון תשע"ח, 22 אוקטובר 2017, בנוכחות הצדדים ובאי כוחם.